

Teismo praktikos rinkinys

Sujungtos bylos C-325/18 PPU ir C-375/18 PPU

Hampshire County Council

**prieš
C.E.
ir
N.E.**

(*Court of Appeal* (Airija) prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Tarptautinis vaikų grobimas – Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 – 11 straipsnis – Prašymas grąžinti – 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencija – Prašymas paskelbti teismo sprendimą vykdytinu – Sprendimo apskundimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę – Apeliacinio skundo pateikimo terminas – Nutartis dėl leidimo vykdyti – Įvykdymas iki jos įteikimo“

Santrauka – 2018 m. rugsėjo 19 d. Teisingumo Teismo (pirmoji kolegija) sprendimas

1. *Prejudiciniai klausimai – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Sąlygos – Mažamečio vaiko atskyrimas ir apgyvendinimas atokiai nuo motinos – Viešosios institucijos veiksmai, susiję su vaiko įvaikinimu*

(*Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnis; Tarybos reglamentas Nr. 2201/2003*)

2. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Reglamentas Nr. 2201/2003 – Pripažinimas ir vykdymas – Taikymo sritis – Valstybės narės teismo sprendimas dėl vaiko grąžinimo, priimtas nepateikus 1980 m. Hagos konvencija grindžiamo prašymo dėl grąžinimo – Šio sprendimo vykdymas, remiantis reglamento III skyriaus bendrosiomis nuostatomis – Leistinumai*

(*Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 17 konstatuojamoji dalis ir III skyrius*)

3. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Reglamentas Nr. 2201/2003 – Taikymo sritis – Sąvoka „civilinė byla“ – Savarankiškas aiškinimas*

(*Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 1 dalis*)

4. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Reglamentas Nr. 2201/2003 – Taikymo sritis – Sąvoka „tėvų pareigos“ – Vaikui skirta teismo nustatyta globa – Įtraukimas*

(Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 1 dalies b punktas ir 2 dalis bei 2 straipsnio 7 dalis)

5. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Reglamentas Nr. 2201/2003 – Pripažinimas ir vykdymas – Sprendimas, kuriuo nustatoma vaiko globa ir įpareigojama jį grąžinti ir kuris valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, pripažintas vykdytinu – Šio sprendimo vykdymas, susijusiems tėvams dar nepranešus apie šio sprendimo pripažinimą vykdytinu – Neleistinumas – Skundo dėl teismo sprendimo pripažinimo vykdytinu termino pratęsimas – Netaikymas*

(Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 1 ir 5 dalys)

6. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Reglamentas Nr. 2201/2003 – Laikinos ir apsaugos priemonės – Priemonės, paskirtos teismo, turinčio jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės – Įpareigojimas kitos valstybės narės viešajai institucijai, jai uždraudžiant pradėti ar tęsti vaikų įvaikinimo procedūrą – Leistinumas*

(Tarybos reglamentas Nr. 2201/2003)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 42–44 punktus)

2. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, III skyriaus bendrosios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad, kai teigiama, jog vaikai buvo išvežti neteisėtai, valstybės narės, kurioje šie vaikai turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismo sprendimas, kuriuo įpareigojama grąžinti minėtus vaikus ir kuris priimtas vykdant sprendimą dėl tėvų pareigų, gali būti pripažintas vykdytinu priimančiojoje valstybėje narėje remiantis šiomis bendrosiomis nuostatomis.

Reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 17 konstatuojamojoje dalyje akcentuojamas šio reglamento papildomas pobūdis nurodant, kad jis papildo 1980 m. Hagos konvencijos, kuri ir toliau taikoma, nuostatas. Nagrinėjamų dviejų teisės aktų tarpusavio ryšys patikslintas Reglamento Nr. 2201/2003 11 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad valstybės narės teismai 1980 m. Hagos konvencijoje numatyta grąžinimo procedūrai turi taikyti šio straipsnio 2–8 dalis. Reikia konstatuoti, kad šiomis nuostatomis nereikalaujama, kad asmuo, įstaiga ar institucija tarptautinio vaiko grobimo atveju remtųsi 1980 m. Hagos konvencija tam, kad pareikalautų nedelsiant grąžinti šį vaiką į valstybę, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta. Taigi, tėvų pareigų turėtojas, remdamasis Reglamento Nr. 2201/2003 III skyriaus nuostatomis, gali prašyti pripažinti ir vykdyti sprendimą, susijusį su tėvų valdžia ir vaikų grąžinimu, kurį priėmė kompetentingas teismas remdamasis Reglamento Nr. 2201/2003 II skyriaus 2 skirsniu, net jei jis nepateikė 1980 m. Hagos konvencija grindžiamo prašymo dėl grąžinimo.

(žr. 48, 50, 51, 53, 62 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

3. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 55 punktą)

4. Reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnio 7 punkte sąvoka „tėvų pareigos“ apibrėžiama plačiai, kaip apimanti visas su vaiko asmeniu ar turtu susijusias teises ir pareigas, suteikiamas fiziniam ar juridiniam asmeniui teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar galiojančiu susitarimu (2007 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *C, C-435/06*, EU:C:2007:714, 49 punktas ir 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Health Service Executive, C-92/12 PPU*, EU:C:2012:255, 59 punktas).

Reikia konstatuoti, kad, kai teismas naudojasi savo jurisdikcija nustatyti globą, tai apima ir naudojimąsi teisėmis, susijusiomis su vaikų gerove ir išsilavinimu, kuriomis įprastai naudojasi tėvai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 2 dalies a punktą, ir aspektus, susijusius su globa ar rūpyba, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies b punktą. Kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, globos teisių perdavimas administravimo institucijai taip pat priskirtinas minėto reglamento taikymo sričiai.

(žr. 57, 58 punktus)

5. Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 1 dalis, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal ją draudžiama vykdyti valstybės narės teismo sprendimą, kuriuo nustatoma vaikų globa ir įpareigojama juos grąžinti ir kuris prašomojoje valstybėje narėje pripažintas vykdytinu, kol susijusiems tėvams apie jį nepranešta. Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje numatyto apskundimo termino teismas, į kurį kreiptasi, pratęsti negali.

Šiuo klausimu reikia priminti, kad reikalavimas įteikti nutarimą dėl leidimo vykdyti sprendimą yra skirtas, viena vertus, apsaugoti šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdymo, teisėms ir, kita vertus, įrodinėjimo požiūriu sudaryti sąlygoms, kad būtų tiksliai apskaičiuotas Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnyje nustatytas giežtas ir imperatyvus apskundimo terminas (pagal analogiją žr. 2006 m. vasario 16 d. Sprendimo *Verdoliva, C-3/05*, EU:C:2006:113, 34 punktą).

Šis įteikimo reikalavimas, taip pat ir informacijos, susijusios su apskundimu, pateikimas leidžia užtikrinti, kad šalis, kurios atžvilgiu pateiktas prašymas dėl vykdymo, galėtų pasinaudoti veiksmingo apskundimo teise. Todėl tam, kad būtų galima manyti, jog suinteresuotoji šalis galėjo skųsti sprendimą dėl vykdymo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnį, jai turėjo būti žinomas šio sprendimo turinys, o tai reiškia, kad šis sprendimas jai turėjo būti įteiktas (pagal analogiją žr. 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *ASML, C-283/05*, EU:C:2006:787, 40 punktą).

(žr. 69, 70, 82 punktus, rezoliucinės dalies 2 punktą)

6. Reglamentas Nr. 2201/2003 turi būti aiškinamas taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal jį nedraudžiama valstybės narės teismui taikyti apsaugos priemonės įpareigojimo kitos valstybės narės viešajam subjektui forma, uždraudžiant jam šios kitos valstybės narės teismuose pradėti ar tęsti vaikų, kurie joje gyvena, įvaikinimo procedūrą.

Be to, kaip matyti iš pačios Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 3 dalies b punkto formuluotės, sprendimas dėl šio įvaikinimo ir pasirengimo įvaikinti priemonės nepatenka į reglamento taikymo sritį.

(žr. 93, 94 punktus, rezoliucinės dalies 3 punktą)